

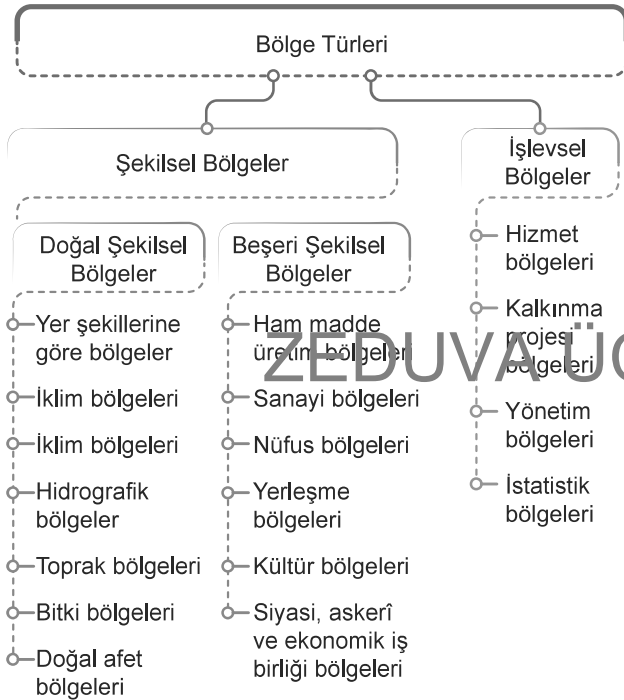
• BÖLGE VE TÜRLERİ

Bölge: Kendi içinde çeşitli benzerlikler gösteren fakat çevresinden çeşitli özelliklerle ayrılan coğrafi birimdir.

Şekilsel Bölgeler: Doğal ve beşerî özelliklerine göre somut verilerle oluşturulan bölgelerdir.

İşlevsel Bölgeler: Mekânsal yapıyı ve mekân üzerindeki ekonomik ve kültürel işleyişi daha iyi organize edebilmek amacıyla oluşturulan bölgelere denir.

- ▶ İşlevsel bölgeler ekonomik ve kültürel yönden diğer bölgelerle **etkileşim** gösterir.
- ▶ İşlevsel bölgeler belirli bir **merkeze** sahiptir. Buradan uzaklaştıkça zaman işlevsel etki azalır.

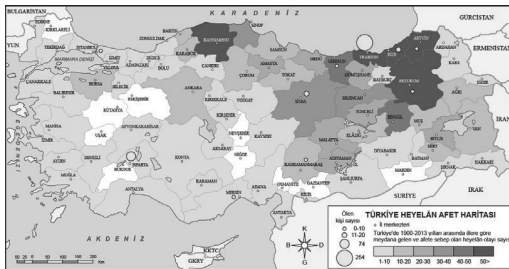

• Şekilsel Bölgeler

1. Doğal Şekilsel Bölgeler

Doğal Afet Bölgeleri: Doğal afetlerin yaşandığı alanları gösteren bölgelerdir.

- ▶ Türkiye'deki heyelan bölgeleri

Bitki Örtüsüne Göre Bölgeler: Bitkilerin dağılışına göre oluşturulan bölgelerdir. Bu bölgeler iklim özelliklerine bağlı olarak şekillenir.

- ▶ Savan Bitki Örtüsü Bölgesi

Toprak Tiplerine Göre Bölgeler: Toprak tiplerinin sınıflandırılmasıyla oluşturulan bölgelerdir. Bu bölgeler tarım faaliyetleri için büyük önem taşır.

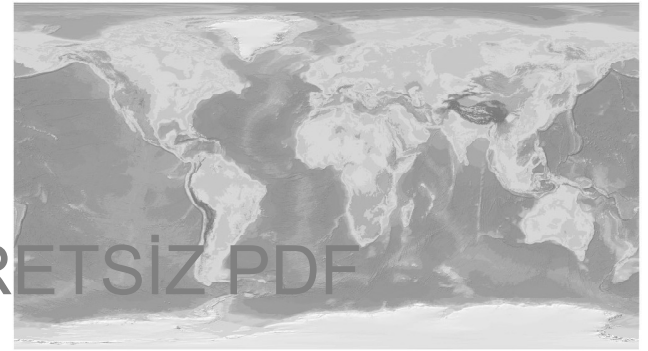
- ▶ Tundra Toprakları Bölgesi

İklim Özelliklerine Göre Bölgeler: İklim kuşakları veya iklim tiplerine göre oluşturulan bölgelerdir.

- ▶ Ekvatorial İklim Bölgesi

Yer Şekillerine Göre Bölgeler: Ovalar, dağlar, platolar gibi yer şekillerine göre oluşturulan bölgelerdir.

- ▶ Dünya Kıvrımlı Dağlar Bölgesi

Su Özelliklerine Göre Bölgeler: Göller, akarsular, denizler gibi sulara göre oluşturulan bölgelerdir. Bu tür bölgeler genellikle tarım, ulaşım ve yerleşim açısından önemli roller üstlenir.

- ▶ Nil Nehri Havzası Bölgesi

2. Beşerî Şekilsel Bölgeler

Nüfus Özelliklerine Göre Bölgeler: Nüfusun yoğunluğu, artışı hızı, yaş dağılımı gibi demografik özellikler dikkate alınarak oluşturulan bölgelerdir.

- ▶ Asya Kıtasının Kentsel Yerleşme Bölgeleri

Ham Madde Üretim Bölgeleri: Tarım, hayvancılık, petrol gibi ham madde üretim alanlarına göre oluşturulmuş bölgelerdir. Bu bölgeler sanayi faaliyetlerinin yer seçiminde belirleyicidir.

- ▶ Dünyadaki Petrol Üretim Bölgeleri

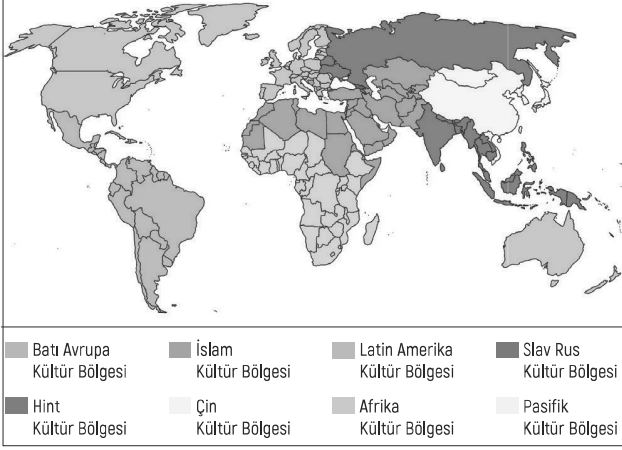
Yerleşme Özelliklerine Göre Bölgeler: Yerleşim tipleri ve dokularına göre oluşturulan bölgelerdir. Doğal çevre ve ekonomik faaliyetler bu yerleşim tiplerini belirler.

- ▶ Doğu Karadeniz dağınık yerleşme bölgesi

- ▶ Orta Anadolu toplu yerleşme bölgesi

Kültür Bölgeleri: Dil, din, ırk gibi özelliklere göre oluşturulan bölgelerdir.

Dünya Kültür Bölgeleri

Sanayi Bölgeleri: Sanayi faaliyetlerinin dağılışına göre oluşturulan haritalardır.

- Türkiye'de sanayisi gelişen iller bölgesi
- Avrupa'daki Otomotiv Sanayi Bölgeleri

Siyasi, Askerî ve Ekonomik İş Birliği Bölgeleri: NATO, AB, BM, D-8 gibi birliklerdir.

İşlevsel Bölgeler

1. Yönetim Bölgeleri

Ülke içinde yönetimi kolaylaştırmak için oluşturulan bölgelerdir.

Merkezi Yönetim Bölgeleri

- Kaymakam ve valilik bölgeleri
- İstanbul Büyükşehir Belediyesi Yetki Alanı Bölgesi,

Yerel Yönetim Bölgeleri

- Büyükşehir, il, ilçe bölgeleri
- İstanbul büyükşehir belediyesi bölgesi
- Amasya belediyesi bölgesi

► İskenderun belediyesi bölgesi

2. Kalkınma Bölgeleri

Bölgeler arası ekonomik ve sosyal farklılıkları gidermek için oluşturulan kalkınma projelerinin oluşturduğu bölgelerdir.

- GAP (Güneydoğu Anadolu Projesi) ve KOP (Konya Ovası Projesi) gibi kalkınma bölgeleri örnektir.

3. Hizmet Bölgeleri

Özel veya resmî kuruluşların verdikleri hizmetleri kolaylaştırmak için oluşturdukları bölgelerdir.

- Karayolları Bölge Müdürlükleri bölgesi
- Devlet Su İşleri Hizmet Bölgesi

- PTT hizmet bölgesi
- Orman Genel Müdürlüğü hizmet bölgesi

4. İstatistik Bölgeleri

Ülke planlamaları için gerekli olan istatistikleri sağlamak için ekonomik, kültürel ve sosyal açıdan oluşturulan bölgelerdir. Bu bölgeler, planlama ve kalkınma politikalarının belirlenmesinde önemli bir rol oynar.

- TÜİK tarafından yapılan bölge sınıflandırması Türkiye'nin tamamını kapsar ve üç aşamadan oluşmaktadır.
 - "Düzey 3" kapsamında yer alan istatistiki bölgeler, il düzeyinde olup 81 adettir.
 - "Düzey 2" grubuna ait istatistiki bölgeler 26 adettir.
 - "Düzey 1" sınıftaki istatistiki bölgelerin sayısı 12'dir.
- Bu bölgeler sayesinde yerel ve ulusal kalkınma stratejileri daha sağlıklı bir şekilde hazırlanır.

• Bölge Sınırları

1. Bölge Sınırlarının Oluşturulması

- Bölge sınırları, doğal ve beşeri faktörlere göre belirlenen ve bir bütünlük oluşturan coğrafi alanlardır. Bölge sınırları belirlenirken genellikle bölgelerin işlevsel özellikleri göz önünde bulundurulur. Bu sayede bölgeler, ortak özellikler taşıyan alanlar olarak tanımlanır.
- Örneğin madencilik bölgeleri oluşturulurken, hangi alanda yoğun madencilik yapıldığına dair istatistiksel veriler kullanılır.
- Bölge sınırları oluşturulurken birden fazla ölçü kullanıldığında karışıklık olabileceğinden, çoğu zaman tek bir ölçüt kullanılması daha uygundur.

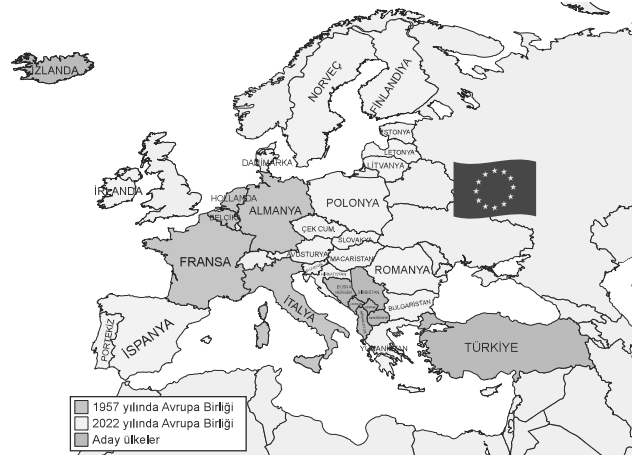
2. Bölge Sınırlarının Ayrılması

- Bölgeleri kesin hatlarla birbirinden ayırmak zordur.
- **Doğal bölge sınırları** çoğunlukla **kademeli** bir geçiş gösterir. Bu durum iklim özelliklerinde oldukça belirgindir.
 - Örneğin Ekvatorial iklim bölgesinden çöl iklim bölgesine geçiş yapılırken her iki iklimin özelliklerini yansıtan ara bölgeler bulunur.
- **Beşeri şekilsel bölgeler** çizili kenar sınırlar doğal şekilsel bölgelere göre daha **belirgin** olabilmektedir.
 - Örneğin siyasi bölgelerin sınırları net bir şekilde çizilebilmektedir. Avrupa Birliği Bölgesi, NATO Bölgesi'nde olduğu gibi.

3. Bölge Sınırlarının Değişmesi

- Bölge sınırları zaman içerisinde değişebilir.
 - Örneğin yağmur ormanları bölgesi günümüzde eskiye oranla daha az yer kaplamaktadır. Ağaç kesimi, tarım alanlarının açılması ve küresel ısınma bu daralmaların başlıca nedenleridir.
- Siyasi bölgelerde de ülkeler arasındaki ilişkilere bağlı olarak değişimler yaşanabilir.
 - Savaşlar, anlaşmalar veya bağımsızlık ilanları bu sınırların değişmesine neden olabilir.
- İşlevini yitiren bölgeler zamanla tamamen ortadan kalkabilir ve yerini yeni bölgelere bırakabilir.
 - Örneğin eski sanayi bölgeleri zamanla ticaret veya yerleşim bölgelerine dönüşebilir.
- Bir zamanlar ormanlık alanlarla kaplı olan Orta Anadolu, insanların zaman içerisinde ormanları tahrip etmesiyle antropojen bozkır bölgesine dönüşmüştür.

- Avrupa Birliği kurulduğunda 6 üyesi bulunuyordu. 1973 yılında 9 üyesi olan birliğin üye sayısı 1994 yılında 12'ye, 2017 yılında ise 28'e yükselmiş, daha sonra İngiltere'nin ayrılmasıyla 27'ye düşmüştür.

4. Bölge Sınırlarının Çakışması

- Bölge sınırları birbiriyle örtüşmeyebilir. Özellikle doğal ve beşeri bölge sınırlarının örtüşmesi zordur. Doğal bölgeler iklim ve yer şekillerine göre, beşeri bölgeler ise insan faaliyetlerine göre belirlendiği için bu iki sınır genellikle farklılık gösterir.
 - Örneğin bir maden rezervinin bulunduğu bölgeler, karsitik şekillerin görüldüğü alanlar; beşeri sınırlarla örtüşmeyebilir.
- Ancak askerî, siyasi ve beşeri bölgelerin sınırları örtüşebilir. Çünkü bu bölgeler genellikle ülkelerin resmi sınırlarına bağlıdır ve aynı coğrafi alanlar üzerinden tanımlanır.
 - Örneğin NATO bölgesi sınırları ile ülkelerin sınırları örtüşür. NATO üyesi ülkeler belirli siyasi sınırlara sahip olduğundan, bu örgütün coğrafi sınırları üye ülkelerin siyasi sınırlarını esas alır.

5. Bölgeler ve Ülkeler

- Her ülke, devletin egemen olduğu sınırlarla birlikte bir bölge oluşturur.
- Ülkeler farklı bölge sınırları içinde yer alabilir.
- Bir ülke, coğrafi özelliklerindeki farklılıklar nedeniyle birden fazla bölge içinde yer alabilir.
- Bir bölge içinde de çok sayıda ülke bulunabilir.
 - Örneğin, Türkiye hem NATO Bölgesi'nde hem de KEİ Bölgesi'nde yer alır.
- Benzer özellikleri dikkate alınarak çeşitli ülkelerden oluşan bölgeler de bulunmaktadır.